

“Koliko još”- tri godine kasnije (maj 2004. godine)

1. Kupres (7’31”)

Decembar 2000

U Novom Selu u blizini Kupresa obnovljena je osnovna škola. Učiteljica se nada da će sljedećih godina imati više učenika. Trenutno ih je pet. U selo se vratilo dosta prijeratnih stanovnika, ali problem je što je od pedesetak mladih ljudi, kako kaže Goran Zubić - svega nekoliko djevojaka.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Goran Zubić se oženio, dobio sina i zaposlio u šumarskom gazdinstvu. U školi je svakim danom sve više djece a problemi s kojima se susreću povratnici su isti oni sa kojima se nosi i ostatak BiH: nedostatak posla i perspektive su glavni razlozi zbog kojih mladi žele napustiti Novo Selo i živjeti u gradu.

2. Brod –selo Koraće (8’00”)

Decembar 2000

“Ljubav je važnija i od vode i od struje i od svega ..”, poručuju Ivan i Mirela Zeba, mladi bračni par, povratnici na područje opštine Brod. Dok Mirela obavlja svakodne kućne poslove, njezin suprug Ivan, radi kao policajac Republike Srpske. Zajedno, pokušavaju početi novi život na ruševinama starog.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Mirela i Ivan Zeba su još uvijek jedini povratnici u Koraće: žive u svojoj kući koju su u međuvremenu opravili, dobili su kćerkicu Antoanu kojoj su dvije godine, Ivan radi kao policajac u Brodu a Mirela je nezapolena. Plaše se da će ostati jedini povratnici u selu, ali biti svoj gazda u svojoj kući je motiv zbog kojeg ostaju u Koraćama.

3. Rudo-selo Dorići (7’20”)

Decembar 2000

Ismet Dorić i Miloš Varešić žive u Dorićima kod Rudog. Ismet se iz Sarajeva vratio u Doriće gdje mu je, bez obzira na teške životne uslove, najbolje. U Sarajevu ne bi ostao da mu, kako kaže “daju cijeli grad”. Miloš Varešić isto to misli za Rudo, i u Sarajevo bi se vratio “radije danas nego sutra”.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Ismet se već navikao na život u Dorićima. Život se polako normalizuje i sada se Dorići hvataju u koštac sa svakodnevnim problemima života na selu. Miloš Varešić nije dočekao da se vrati u Sarajevo, preminuo 2000. godine. Milošev sin Rajko se vratio Sarajevo i živi u kući svoga oca.

4. Janja (6’48”)

Decembar 2000

Galib Alihodžić vratio se u rodnu Janju i u svojoj kući zatekao porodicu Mladenke Vujić iz Visokog. Galib i Mladenka su brzo postigli dogovor da, dok se porodica Vujić ne snađe, žive u istoj kući.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Mladenaka Vujić se, sa svojim sinom Miladinom, odselila iz kuće porodice Alihodžić. Iako su ih komšije lijepo primile kada su obilazili svoju porušenu kuću, Vujići se ne žele vratiti u Visoko. U međuvremenu su od općine Bijeljina dobili plac i započeli praviti kuću. Trenutno žive u šupi pored temelja svog novog doma.

Alihodžići vode miran penzionerski život u Janji. Mladenka ih redovno posjećuje...

5. Banja Luka – kolektivni centar (7’25”)

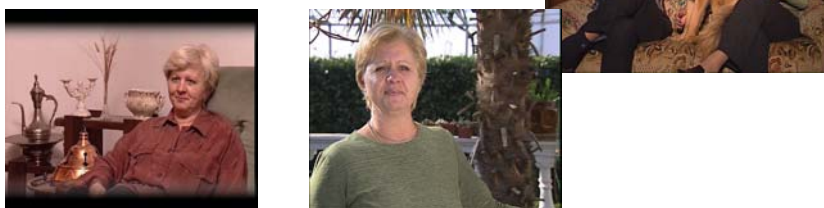
Decembar 2000

Škola “Ivan Goran Kovačić” je istovremeno i osnovna škola i kolektivni centar za raseljena lica. Stariji su tu da popuštaju dječijim zahtjevima, a djeca, uskraćena za fiskulturnu salu, nemaju previše razumijevanja za teškoće izbjegličkog života. Sustanarstvo, silom prilika, mijenja navike i jednih i drugih. Za Peru Bošnjaka život u kolektivnom centru bu se mogao uporediti jedino sa pripovjetkom “Na dnu” Maksima Gorkog.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Pero Bošnjak se iz kolektivnog centra vratio u svoju kuću u Palanci. Njegova supruga Dragica je preminula i Pero sada živi sam. Sretan je što je u sovm domu i kako kaže :”Kamo sreće da su se mnogi ljudi ranije vratili. Oni koji su se ranije vratili imaju daleko bolje uslove, daleko bolje žive.” Kolektivni centar u osnovnoj školi “Ivan Goran Kovačić” još uvijek postoji a njegov posljednji korisnik Bosa Kopanja se sprema za povratak u Jajce.

6. Trebinje (7’55”)

Decembar 2000

Trebinje je dugo bilo “crna rupa” na karti povratka u BiH. Priča o prvim Trebinjcima koji su se vratili u svoj grad. Emira i Izet Čapin su među njima..

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Emira i Izet Čapin, unatoč porblemima na koje su nailazili po povratku, ne odustaju od namjere da ostatak živo ta prevedu u Trebinju.

7. Gradiška (7'40")

Decembar 2000

Slika kozaračke majke u zbijegu sa dvoje nejake djece i skromnim zavežljajem u rukama, hladne i neizvjesne 1942. godine, obišla je cijeli svijet. Sada, nakon toliko decenija, Branko Tepić, dječak sa slike, našao se u ulozi svoje majke. Razmišljajući glasno, Branko se pita: “Zašto se historija ponavlja i zašto barem jedna generacija na brdovitom Balkanu ne može živjeti životom dostojnim čovjeka”.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Situacija u kojoj se nalaze Tepići je tipična za izbjegle Srbe iz Hrvatske koji žive u BiH: do svoje imovine u Hrvatskoj gotovo da ne mogu doći, a tuđu u BiH su morali napustiti. Njihov status kao hrvatskih građana je polovično riješen. U BiH žive od jedne mirovine. Unatoč svemu, voljeli bi se vratiti u Sisak, jer kako kaže Branko: “Bosna im je očuh a Hrvatska maćeha”.

8. Goražde (6'10")

Decembar 2001

Hajvaz Ševal i Džemila, roditelji goraždanskih trojki, od kojih je jedna preminula sedam dana po rođenju, biju još jednu tešku bitku - moraju napustiti stan u kojem su trenutno smješteni. U svoju porušenu kuću u Čajniču se ne mogu vratiti.

Šta ih čeka i kako će dalje? Njih dvoje, i pored svih teškoća nadaju se nekom boljem sutra...

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Poslije deložacije Hajvazovi su odlučili napustiti Goražde i kako sami kažu “uzeti sudbinu u svoje ruke” i sreću potražiti na drugom mjestu. Ševal je dobio otpremninu od vojske, kupio plac u okolini Sarajeva i počeo praviti kuću. Ima povremeni posao koji mu omogućuje da prehrani djecu i da ih školuje. Hajvazovi nisu odustali od povratka u Čajniče ali u Sarajevo vide a bolje uslove za školovanje djece i zaposlenje.

“Koliko još”- tri godine kasnije (maj 2004. godine)

9. Višegrad – Sarajevo (7’00”)

Decembar 2000

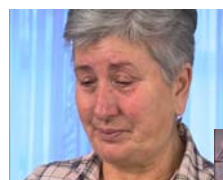
Stanovnici izbjegličkog naselja u Višegradu su Srbi is središnje Bosne. Nihova želja je bila početak novog života u Garči – naselju koje se već godinama za njih gradi. No, vrijeme prolazi, ljudi odlaze, traže sreću preko okeana, neki umiru ne dočekavši da usele u stanove u Garči , a neki žele natrag u svoje prijeratne domove.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Vasilj Jovanović se iz kolektivnog centra vratio u svoj stan u Sarajevu. Život za njega teče uobičajenim tokom: otkupio je stan, djeca idu u školu.

Milosava Popovac se ne želi vratiti u Sarajevo. Milosava još uvijek živi u kolektivnom centru u nadi da će jednog dana usleiti stan u naselju Garča.

10. Banja Luka – Gunići (7’12”)

Decembar 2000

Poslije nekoliko godina izbjegličkog života, porodica Gunić se iz SR Njemačke vratila u Banju Luku. Gunići se nisu vratili u svoju, već u kuću udaljenu tek 5,6 metara od njihove. U kući Gunića živi Milko Vraneš, raseljeno lice iz Travnika. Gunići su od Suda dobili rješenje za povrat imovine ali Milko ne želi iseliti dok mu se ne nađe adekvatan smještaj.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Gunići su se izborili za svoj dom koji su godinama gledali preko ulice. Uselili su u svoju kuću i otvorili trgovinu. Nadaju se da će uspjeti nadomjestiti stvari koje su im odnesene iz kuće i da će se njihove prijeratne komšije vratiti.

11. Mostar – Šantićeva ulica (7’52”)

Decembar 2000

Sablaska i potpuno porušena Šantićeva ulica još uvijek dijeli Mostar. Obnovom Šantićeve u nju bi se vratili prijeratni stanari svih nacija čime bi, umjesto da dijeli, ova ulica spajala dvije strane Mostara. Međutim, snage kojima je u interesu da stanje ostane nepromijenjeno ne čine ništa za bivše stanare Šantićeve, koji se, i pored brojnih neispunjenih obećanja, i dalje nadaju boljem sutra i povratku u svoje domove.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Šantićeva se obnavlja, zgrada po zgrada se završava ali ne tempom koji bi njeni bivši žitelji željeli. Stanari Šantićeve su ustrajni u želji da žive na prijeratnim adresama - nekima je taj san postao stvarnost, a drugima još nije.

12. Jegin lug (8’33”)

Decembar 2000

Stevan Tomić je 1992.g. napuštio Jegin lug i i naštanio še u Kozluku. Stevan želi da se vrati u svoje rodno mjesto, ali iz dva razloga to trenutno nije u mogućnosti. Nakon rata, općinske vlasti su u Jeginom lugu izgradile naselje za prognanike iz Srebrenice, zbog čega Srbi-starosjedioci ne žele da se vrate.

Za vrijeme posjete Jeginom lugu, Stevan je razgovarao sa prognanim Srebreničanima i zaključio da mu njihovo prisustvo nije problem za povratak, ali uništeni dom svakako jeste.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Sve je više povratnika u Jegin Lug. Srebreničani se nadaju da će se i njihovi domovi obnoviti i da će se vratiti kući, a do tada žele isti tretman kao i starosjedioci. Stevan je dobio građevinski materijal i uskoro će započeti sa obnovom kuće. Zahvalan je –i ako kako kaže - materijal koji je dobio nije dovoljan da se napravi kuća”.

Nijazija Ibršević je iz Jeginog Luga preselio u Ilijaš, u kuću svoje sestre. Nada se da će se i njihove kuće u Srebrenici obnoviti , kao što su obnovljene kuće povratnika u Jeginom Lugu, i da će se na proljeće moći vratiti u Srebrenicu.

13. Sarajevo –Tjentište (7’31”)

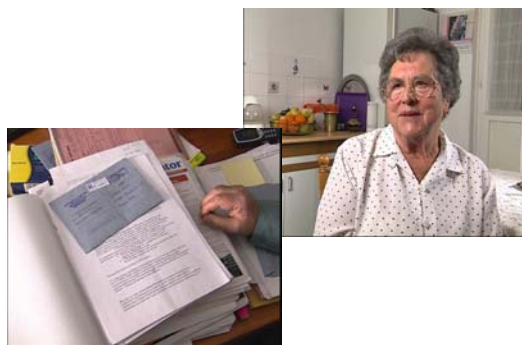
Decembar 2000

Brat i sestra Kasim i Sanela su siročad i žive u dječijem domu “Ljubica Ivezić” u Sarajevu. Prvi put, poslije osam godina, posjećuju svoje imanje i ono što je ostalo od njihove kuće na Tjentištu. Nisu posve sigurni da se žele vratiti, ali ni šta ih čeka po završetku školovanja jer u domu mogu ostati samo do punoljetstva. Kasimu je 16, a Saneli 17 godina.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Kasim i Sanela još uvijek stanuju u Dječijem domu “Ljubica Ivezić”. Njihova kuća na Tjentištu je uništena. U selo se nije niko vratio pa ni oni nemaju namjeru. Sanelin san da bude cvjećarka se obistinio. Zaposlila se u JP “Park” Sarajevo i dobila svoju prvu plaću. Kasim se školuje. Uprava Doma pokušava trajno riješiti njihovo stambeno pitanje - a do tada Kasim i Sanela ostaju u Domu.

14. Banja Luka (8’00”)

Decembar 2000

Opštinske vlasti BL su u toku rata naložile Šefiki Slipac da napusti stan na kojem je bila nosilac stanarskog prava. Isti stan je dodijeljen Milanu Pejiću i njegovoj supruzi Radi Vještici. U međuvremenu, par je dobio trojke. Nakon šest godina gospođi Slipac je vraćen stan, a porodica Pejić-Vještica je deložirana.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Šefika Slipac živi u svom stanu. Iako Šefikin advokat misli da bi trebala tužiti grad Banja Luku zbog nelegalnog protjerivanja iz stana za vrijeme rata, Šefika to ne želi. Njena želja je ostatak života provesti u miru i dostojanstvu.

Porodica Pejić-Vještica živi u stanu Zoranovih roditelja, u istoj ulici u kojoj živi i Šefika Slipac.

15. Mostar (7'20")

Decembar 2000

Dragan Zovko, Mostarac, po zanimanju konobar, početkom rata je iz svoje kuće u Bijelom Polju otišao u zapadni dio Mostara. Sada se želi vratiti, ali je u njegovoj kući bošnjačka porodica iz Gacka. Zbog njihove teške situacije, Dragan ne insistira na deložaciji, nego, naprotiv, na tome da porodica ostane u njegovoj kući dok se za njih ne nađe adekvatno rješenje.

tri godine kasnije (Decembar 2003)

Nezir Zulović je iselio iz kuće Dragana Zovke. Kupio je plac i gradi kuću u Mostaru. U Gacko se, sad zasad, ne misli vraćati- u Mostaru vidi budućnost za svoju djecu. Zulovići su ostali u dobrim odnosima sa Draganom Zovkom koji se vratio u svoju kuću.